

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . R 48.—
za pol leta . R 24.—
za četrt leta . R 12.—
za 1 mesec . R 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 R
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon šte. 50

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Italijani izzivajo in napadajo.

LDU, Belgrad, 19. septembra. Iz Cetinja javljajo od 18. t. m.: Sem je prišla vest, da je italijanska vojna oblast aretirala davi ob osmih pred kavarno v barski luki okrajnega glavarja Srzentiča in okrožnega načelnika Lomoviča. Na protest mestnega poveljnika ju italijanska oblast ni izpustila, češ da sta to najvišja predstavnik okrožnih oblasti.

LDU, Belgrad, 19. septembra. Od 17. t. m. se javlja: Italijani so po daljšem odmoru zopet začeli izzivati in napadati. Včeraj dopoldne sta pri selu Glavati nedaleč od Kotora dva italijanska vojaka napadla mornarskega kapitana Mirka Miletiča, ki se je vračal domov. Zabolja sta ga z bajonetom v ledja in ga nato barski razmrcvarila. Prenesli so ga v vojaško bolnico radi sekcije. Ko se je vest o umoru razširila, je nastala med ljudstvom velika razburjenost in oblastem se je komaj posrečilo, da so preprečile spopade.

LDU, Belgrad, 19. septembra. Pred nekaj dnevi je italijanski vojak zagnal bombo na naše vojake v Kotoru. K sreči ni bil nihče ranjen.

Nov dogovor glede Reke.

Reka pod laško suvereniteto.

LDU, Trst, 19. septembra. Današnji »Lavoratore« prinaša nastopno brzojavko svojega dopisnika iz Rima od 18. t. m.: Tittoni se je vrnil iz Pariza, ker je dovršil svoj mandat. Italijansko-francosko-angleški pakt, ki je stavljal Reko pod suvereniteto Hrvatske, je bil razveljavljen in sklenjen soglasno z entento nov dogovor, da pride Reka pod italijansko suvereniteto. Če bodo Zedinjene države pristale na to, dobro; pa tudi, če Zedinjene države ne pristanejo na to, se bo ta dogovor dejanski vendar izvršil. Seveda bi bilo bolje ohraniti prijateljstvo Zedinjenih držav iz drugih razlogov in radi dobrih odnosov.

Objektivno se mora priznati, da je Tittoni imel uspeh, če se upošteva klaverno situacijo prejšnje delegacije. D'Annunzijevo podjetje je izšlo v slabem in neprimernem trenutku in neizmerno otežuje ameriškopriznanje.

V kolikor je bilo določeno, je imel Tittoni govoriti v soboto; zbornica pa je odgodila svojo sejo na sredo. Tittoni bo torej govoril v sredo. Misli se, da je to odgoditev pripisati Tittonijski želji, ker hoče govoriti v bolj mirnem miljeju, potem ko bo reški položaj že razjasnjen in ko bo že dospel Wilsonov odgovor. Jutri bo Tittoni poročal v ministrskem svetu.

Reka obkoljena.

LDU, Trst, 18. sept. Listi objavljajo poročilo tiskovnega urada vojaškega poveljstva na Reki z dne 15. septembra. Poročilo potrjuje vesti, ki so jih sporočili časniki, ter nadaljuje: Reka je izza današnjega dne obkoljena. Toda navdušenje in zaupanje raste. Gibanje se širi. Mesto ima živl za 30 dni. D'Annunzijeve čete so dospole do obkoljevalne črte ter jo strazi. Brigada Regina, zvesta D'Annunziju, brani mejo proti Hrvatski. Stotnja karabinerjev pod poveljstvom majorja Valalaja je na razpolago D'Annunziju in je zasedla Sušak, kjer ni nobenih izgedov. Poročila Agencije Stefani so kratkomalo napačna in tendenciozna. D'Annunzio ima

na razpolago 10.000 mož. Z vseh strani vojnega pasa prihajajo izjave brigad, ki se izjavljajo solidarne z gibanjem. Toda na Reki je že preveč čet in D'Annunzio je že moral vrniti Nittiju celo brigado, ki je dospela na Reko in se mu stavila na razpolago. Zavezniki ladije, ki so se nahajale v reški luki, so dobile povelje, naj odplujejo v Opatijo. Toda ladije »Dante Alighieri«, »Nullo«, »Abba« in »Mirabello« so razobesile zastavo mesta Reke. Vse ladijske posadke so pod poveljem D'Annunzija. Vlada je poslala na Reko admirala Casanovo, da odzame D'Annunziju brodove in ga pošlje v Italijo, toda admiral je bil aretiran.

Premogovniki vsega sveta — mednarodna last.

LDU Haag, 19. sept. (ČTU). Nizozemski tiskovni urad poroča: Ameriški kontrolorji za živila so predložili vrhovnemu gospodarskemu svetu na-

črt za internacionaliziranje premogovnikov sveta. Predlagajo, naj se ustanovi svetovni premogovni sindikat.

Francoski senat proti ženski volivni pravici.

LDU Pariz, 19. sept. (DunKU). Senatska komisija je zavrgla zakon o ženski volivni pravici, ki ga je bila sprejela zbornica. Senat je sprejel zakon, ki od-

reja likvidacijo v vojni zaplenjenih premoženj v vrednosti poldruge milijarde.

Bolgarska mirovna pogodba izročena.

LDU, Pariz, 19. septembra. (DKU.) — Mirovna konferenca je izročila danes dopoldne bolgarski delegaciji mirovno pogodbo. »Intransigent« doznava iz bolgarskih krogov, da so bolgarski protipredlogi izredni in zagotavljajo, da temeljijo na ameriških obljubah.

velesila. Japonska bi se obvezala podpirati Nemčijo, da doseže z rusko pomočjo svoje cilje v Perziji in osrednji Aziji in razne ugodnosti v južni Kitajski. Nemčija in Japonska stremita s sodelovanjem Rusije po vojaški politični in gospodarski zvezi za boj in odpor. Nemčija se dalje obveže, da pristopi takoj po sklepu miru k dogovoru prot Ameriki in Angliji. Tajni dogovor oblikuje temeljna načela zunanje politike omenjenih treh velesil. V veljavo bi stopil takoj, ko bi bila Rusija vpostavljena in bi trajal pet let, odpovedati pa bi ga bilo mogoče na šest mesecev. Govori se, da bo ta vest prav kmalu dementirana.

Versailleski mir — nasilni mir.

LDU Dunaj, 19. sept. (ČTU). Kakor smo izvedeli, bo ententa pozvala Friedrichovo vlado, naj pošlje v Pariz delegate, da sprejmejo mirovne pogoje. Ta poziv pomenja, da ententa priznava Friedrichovo vlado.

LDU Pariz, 19. sept. (DunKU). V svojem včerajšnjem govoru v francoski zbornici je imenoval znani socialist Longuet versailleski mir nasilni mir. Viharno razburjenje med poslušalci je doseglo višek, ko je Longuet pač priznal; da je mirovna pogodba osvobodila nekatere zatirane narode, a je menil, da bi morali storiti isto Anglija na Irskem in v Egiptu, Francija pa v Indokini, Tunisu in Maroku.

Tajni dogovor med Japonsko in Nemčijo.

LDU Lugano, 18. septembra. (DKU) »Temps« objavlja besedilo nekakega japonsko-nemškega dogovora, datiranega iz Haaga od 2. oktobra 1918. Pogovor naj bi urejal obojestransko pomoč Rusiji, da vpostavi notranji red in si zopet opomore kot

Delavska pogodba.

Za ureditev delavskega vprašanja pridejo v poštev v prvi vrsti življenjski pogoji, v katerih se delavec nahaja. So namreč v enem kraju življenjske razmerje čisto drugačne, kakor so zopet drugod. Delavčovo življenje je tam, kjer ni industrija posebnega pomena, to je na deželi, v malih industrijskih krajih znatno ugodnejše, kakor pa v izrazito industrijskih krajih, posebno mestih. Tu je življenje veliko dražje. Delavec, ki je predvsem navezan, da kupuje svoje življenjske potrebščine pri trgovcih in prekupčevalcih, plačuje vsako stvar veliko dražje, kakor pa delavec, ki kupi živila naravnost od pridelovalcev. Tudi stanovanja so v večjih industrijskih krajih in mestih neprimerno dražja, ko na deželi.

Delavstvo bi je danes trd in neizprosni boj za svoj obstanek. Vojska je uničila vse, kar se ne bo dalo še leta in leta nadomestiti, in kapitalizem se je vsled vojne posebno okrepil. To dvoje pomeni danes najhujšega delavskega nasprotnika. Na eni strani pomanjkanje vsega potrebnega, na drugi strani pa ogromen, neumljen in mrzel kapital, to sta dve stvari, ki povzročata danes delavcu tako veliko gorje, kakor ga delavstvo do danes še nikdar ni čutilo. Zato pa se bi je povsod po svetu obupen boj delavstva proti kapitalu in če je na delavski strani postal ta boj za življenje že strasten, neukročen, obupen in vsled tega morda kje tudi nasilen, je temu kriv čas, ki je tako izrazito liberalno gospodarski, tako pohlepen po vprašanju kapitala, kakor v resnici tudi še nikoli ni bil doslej. Kapital se danes združuje, v raznih bankah se zbirajo in gromadijo milijoni in milijoni denarja posameznih večjih in manjših kapitalistov in vojnih dobičkarjev, in ti milijoni se spreminjajo potom različnih delniških družb v industrijska podjetja. Pomislmo že na to, da je danes pri nas v rokah Jadranske banke velik del industrije, in da njena moč sega v trgovino ter daje smer državni upravi sami. Denarja je danes toliko nakopičenega v raznih bankah in tudi pri posameznikih, da morajo iskati kapitalisti predvsem v industrijskih podjetjih plodonosne naložbe svojega denarja. Ali morda ni to nenaravno, da se delnice posameznih bank in podjetij prodajajo za trikratno in še višjo prvotno vrednost?

Kapital išče premoženja, in delavec je tisti, ki naj kapital množi in njegovo moč utrja. Ako kapital išče povsod svojega življenja in razmaha, ali ni delavec tudi upravičen, da se mu zagotovi življenje vredno človeka? Boj za lasten obstanek, za golo življenje ga sili v obupen boj proti kapitalu. In če delavstvo v tem ali onem kraju hipno doseže nekaj uspehov za izboljšanje svojega gnotnega položaja, ali ni to delavstvo noč in dan v večnih skrbah, da mu združen kapitalizem ne odvzame pridobljenega zboljšanja? Pogodbe med delavstvom in delodajalci niso nič stalnega, ampak veljajo le toliko časa, dokler jih ne prekrši ena izmed pogodbenih strank, ker pogodbe nimajo prav nobenega oporišča, kakor edino le dobro voljo ali pa silo organizacij. Kadar bo kapital nagromadil toliko industrijskih izdelkov, da jih ne bo mogel doma hitro razpečati, potem se podjetnik ne bo več držal delavskih pogodb, ampak pritiskal bo z znižanjem delavskih plač. Kapital ne bo znižal cen svojim izdelkom, da bi jih lažje razpečal, zaprte bo imel te izdelke v svojih skladiščih, odtegnil jih bo trgu in konkurenci in čakal dneva, da zavlada na trgu pomanjkanje njegovih izdelkov. Mesto da bi cene znižal, jih bo še zvišal. Ves ta čas pa, ko njegovo blago ne bo »šlo«, bo pa pretil delavstvu z brezposelnostjo vsled slabe kupčije in že s tem pritiskal na delavstvo za znižanje delavskih plač, ali pa jih bo strašil z brezposelnostjo pred novimi upravičenimi delavskimi zahtevami.

Angleški državnik Balfour,

ki je poleg Lloyda Georgeja glavni zastopnik Velike Britanije v višjem svetu zaveznikov, je pred kratkim zapustil Pariz in se vrnil v Anglijo. Njegovo politično postopanje je predznak globokega nesoglasja v ententi, Balfour, ki je znamenit voditelj konservativne stranke, bo stopil v ostro opozicijo proti vladi.

Kapitalizem ne pozna delavca-človeka, ampak le delavca kot stroj, ki naj mu množi njegov kapital. V tem oziru je pokojni dr. Kreck zapisal v »Socijalizmu« čisto resnico, ko trdi: »Boj proti temu načelu je toliko časa potreben, dokler ne prodere v vseh ozirih prepričanje, da je le tista delovna pogodba veljavna, pri kateri se upošteva delavčeva osebnost in njene neodstranljive, nepreklicne narupravne pravice.« Nemški sociolog Hertling pa pravi: »Človeško delo je nekaj osebnega, zato se v pogodbi ne more ločiti od osebnosti. Delo torej ni kakor roko navadno blago, ki gre iz roke v roko.«

Vsled neznoznega delavskega položaja, ki ga predvsem ogroža neznozna draginja, je delavstvo ponekod izsililo potom dogovorov kako izboljšanje. Toda zastoj iščemo dogovora, ki bi delavcu dal vse to, kar on neobhodno potrebuje. Povsod je le prehod iz obupne bede in lakote v morda zdržljivo pomanjkanje. Trenutno se je odpravila najhujša beda in lakota, ni pa se dalo delavcu to, kar potrebuje on kot osebnost, kot človek, kot enakovreden član človeške družbe. Država bi morala poseči prav energično vmes in urediti dogovorno z delavstvom kraju in času primerne najnižje delavske plače, ki bi odgovarjale življenjskim razmeram in dostojanstvu delavca-človeka. Oko postave najde morda semintje kakega očitnega verižnika, navijalca cen in oderuha, ne najde pa nikjer kapitalista, ki odira in tlačil delavca do krvi in na ta način uničuje za državo najdragocenejšo — delavčovo življenje in njegovo družino.

Lloyd George odstopi?

LDU Haag, 18. septembra. (DKU) Iz zanesljivih krogov prihajajo vesti, da je angleški ministrski predsednik Lloyd George pri obnovi svoje vlade zadel na znatne težkoče in da se je vsled tega izrazil, da poda kralju svojo ostavko.

Politične novice.

✚ Psovke mesto dokazov. Od tistega časa dalje, odkar so trije socialisti zasedli ministrske stolce, se pojavljajo v predalih slovenskih socialističnih glasil dan za dnem izredne množine krepkih izrazov, med omikanimi sodobniki nenavadnih. Človeku se zdi, kakor bi tako pisanje v Jugoslaviji spadalo med tiste važne lastnosti, ki si jih človek pridobi, ko postane minister. Iz 28 vrstic dolge novice včerajšnjega »Napreja« navajamo le najtežje in najkrepkejšje izraze: »Zmerja, laže, izziva in zavaja ljudi v nevednost;... najhujšobnejše hinavske in zagrizene strankarske zahrbtnosti... »Naprej« pravi s prijetno jezo: »Da bi se z ljudmi take vrste ukvarjali, bi bilo pod našo častjo, pred njimi se pljune in gre naprej...« Dalje: »Mojstri v barskem pisanju, žurnalistične vlaču-

ge, ki se prodajajo za 16 vinarjev pešcem najnižjih šarž. Vse te lepote so zbrane v notici 28 vrstic. Toda list se peča z nami na prostoru, ki obsega domala celo stran. Tu se take podobne ljubeznivosti nadaljujejo — vse v srčno izobrazbo delavstva. Ali res menijo gospodje sodrug, da bodo s psovkami pobili našo organizacijo? Naši ljudje so resnim dokazom dostopni, psovkam pa se smejejo ter si mislijo svoje o tistemu, ki jih je pisal.

— **Zopet odveč jez!** Poleg notic, ki jim je vsebina le psovka, se nahaja v večernejšem »Napreju« tudi daljši članek, kjer je debelo tiskano to-le: Zakaj pa nista dr. Korošec in Gostinčar preskrbela Kropi ob pravem času koka? Zakaj se pa ni predsednik deželne vlade dr. Brejc potrudil, da dobe Kroparji koka? To vprašanje je postavljeno sicer zopet v hudi jezi ter ovenčano z orjaškim sopkom psov, vendar se nam zdi, da moramo »Napreju« storiti uslugo ter mu dati zaželeni odgovor! Če pa bo po našem odgovoru ta jezni gospod kaj bolj miren, dvomimo, ker je prehude krvi. Stvar je namreč ta: O tej stvari je v Ljubljani merodajno poverjenstvo za javna dela, v Belgradu pa minister za rube in šume ter minister za trgovino. Kolikor bo morda gospodom okrog »Napreja« znano, je bil poverjenik za javna dela v Ljubljani gospod Anton Kristan, ki pa je svojo nalogo smatral tako malo resno, da ga cele mesece ni bilo v urad, da bi tu vršil svojo dolžnost, za izvrševanje katere ni bil ravno slabo plačan. Sedaj je že dalj časa isti gospod Anton Kristan minister za šume in rube v Belgradu. Kroparji ne vedo o tem njegovem delovanju drugega ko da se v »Napreju« hudeje nad klerikalci, koka pa še vedno od nikoder ni. Trgovino pa ima v rokah gospod dr. Kramer, ki spada sicer k meščanski kapitalistični stranki, a je vkljub temu zaveznik socialistov proti »klerikalcem«. Ne v enem ne v drugem in ne v tretjem delokrogu niso Gostinčar, dr. Korošec in Brejc nikdar imeli posla. Prav lahko si predstavljamo, kaj bi bil pisal »Napreju«, če bi se bil dr. Korošec začel vtikati v Kristanove posle, za katere je bil in je seveda odgovoren gospod Kristan sam. Ta odgovornost ni nič manjša, če »Napreju« rabi še tako težke in hude izraze, ki se med običajnimi ljudmi imenujejo psovke. »Napreju« srdito pisanje ne zmanjša krivde socialistično-demokratske vlade na delavskem ljudstvu in njegovi bedi. To smo hoteli ugotoviti, čeprav vemo, da smo se socialistom vnovič hudo zamerili.

— **Paševanje demokratiških županov in načelnikov na Hrvaškem.** V »Narodni Politiki« objavlja dr. Kosta Bohačevski težke pritožbe proti okrajnemu predstojniku v Šidu, dr. Jevriču in njegovemu zaščitniku velikemu županu dr. Kostiću. V svojo službeno oblast porabljata in zlorabljata v demokratske svrhe — prav po Khuenovem načinu. S svojim uradništvom vabita in tirata ljudi na strankarske shode, mamita jih s pečenimi janci in podobnimi sredstvi. Kot poverjenik za agrarno reformo v šidskem okraju je dr. Jevrič razdelil tudi cerkvena zemljišča, od katerih so imeli revni župniki v Žumberku po 1000 kron letnega dohodka; sedaj jim je vzel še to in jih spravil tako na beraško palico. Sploh postopa dr. Jevrič pri razdeljevanju zemlje popolnoma samovoljno. Tako se vrste tožbe proti dr. Jevriču. Dopisnik poziva poslanke Ljudske stranke, naj store energične korake, da se napravi temu paševanju javnega funkcionarja konec.

— **Italijani in Črnagora.** Cetinjska »Narodna Riječ« piše v uvodniku, ki ga je cenzor mečno pobelil, kako nesramno igro uprizarjajo Italijani, ki so po sklepu premirja brez boja zasedli del Črnogore. Albanije in Boke Kotorske, s Črnogoro. Z vsemi sredstvi skušajo porušiti red in mir v Črnigori in kompromitirati narodno združjenje Jugoslovancev. Oni zalagajo z denarjem vse zarote ter se očito pajašijo z najetimi banditi, ki jih plačujejo, opremijo z obleko in orožjem in tako spravljajo preko meje v Črnogoro. Gorato in skalovito ozemlje to početje zelo olajšuje ter je dejansko položaj Črnogore danes težji, nego če bi bil. Krajstvo SHS v odkritem sovražstvu z Italijo. Ako doslej ni došlo do večjih odkritih in krvavih spopadov med Italijani in črnogorskimi plemeni, je to zaradi samopremagovanja razboritega naroda. Vendar ima ta potrpeljivost svoje meje in stanje postaja neznosno. Črnogorska Omladina, ki se je organizirala v posebni borbni organizaciji, že dolgo zahteva potrebna sredstva za formiranje posebne omladinskega oddelka, ki bi edini mogel uspešno nastopiti proti banditskemu početju italijanskih plačancev. Nadaljnja izvajanja lista so zaplenjena. — Na drugem mestu v tem listu poroča omladinec Radisav Milović svoje doživljanje z Italijani ob prevratu. Milović je bil ob kapitulaciji Črnogore ujet, a je Avstrijcem ušel in živel nato z več tovariši v šumah pri Ulcinju in ob Bojani. Ko so ob prevratu prišli Italijani — prijazno kot zavezniki — se jim je javil in ponudil, da se v njihovih vrstah bori proti Švabom. Italijani so njega in tovariše navidezno prijazno spre-

jeli in povabili na ladjo, tam so jih pa razorožili in kot največje roparje poslali v strašne ječe v Valoni in od tam v Drač, kjer bi bili gotovo lakote pomrli, ako ne bi bili imeli še nekaj denarja, ki so jim ga pa kasneje Italijani tudi vzeli. Nato so Milović in tovariši začeli misliti na beg in v dveh strašnih mescih so si izkopal rov iz ječe in srečno ušli. »Toda kakšno je bilo naše razočaranje,« piše Milović, »ko smo v svojem rodnem mestu v Črnigori zopet našli italijansko posadko, ki dela tamšnjemu prebivalstvu dan za dnem razne neprilike! Težko in pretežno! In temu ni videti konca. Vse to pišem, da se vidi in zna, kakšni so bili Italijani, ko so prišli, kakšni kasneje in kakšni so danes: vsikdar največji sovražniki našega naroda. In to podli in potuhnjeni sovražniki, kakršnih srbski narod v celi svoji težki in krvavi zgodovini ni imel. Gorje našemu narodu, ki pada v italijanske pesti! Huje mu, je, nego kdaj pod Turki in Avstrijci!« — Tako torej delajo Italijani tudi z ljudstvom, čigar krvi je njihova lastna kraljica.

Dnevne novice.

— **Štrajk bančnih uradnikov in slug na Hrvaškem.** Ker se bančna ravnanstvenstva niso hotela pogajati temeljem načrtov za službeno pragmatiko, so bančni uradniki in slugi na Hrvaškem in v Slavoniji 16. t. m. stopili v štrajk.

— **Zakon o javnih borzah.** Regent Aleksander je podpisal naredbo, s katero se zakon o javnih borzah z dne 3. novembra 1886 uveljavlja za vse ozemlje kraljestva.

— **Pomanjkanje soli.** Belgrajska »Epo-ha« javlja, da prihajajo iz Srbije poročila o velikem pomanjkanju soli. V okraju požarevaškem soli sploh ni dobiti in mora prebivalstvo hrano nesoljeno zavživati. V Solunu je sedaj 900 železniških voz soli, katero je nakupila naša država, pripravljenih za prevoz.

— **Sadje v Prekmurju.** Civilni komisar za Prekmurje dr. Srečko Lajnšič nam poroča, da se bo začelo z razprodajo sadja v Prekmurju dne 22. t. m. Razprodajalo se bo samo po vagonih od postaje Radgona po sledečih cenah: 1. lederce, zlatice, zelene startine in kanadare po 2 K 30 vin. kg; 2. letne mošancke, podaholterve, zimске mošancke, šafnaserce po 2 kroni kg; 3. sadje za napravo sadjevca po 1 K 30 vin. kg. Oni, ki reflektirajo na nakup sadja, naj se obrnejo na civilnega komisarja v Murski Soboti. Zahteva se predplačilo in sicer se mora denar takoj položiti pri blagajni okrajnega glavarstva Maribor, kakor hitro dobi kupec brzojavno obvestilo, da se mu je blago odposlalo. Interesenti naj javijo svoje potrebnosti, da se lahko njihovim željam ustreže.

— **Iz D. M. v Polju.** Dne 14. t. m. zjutraj med prvo mašo je vlomil tat v hišo Jožefa Verbiča v Dobrunjah ter pokradei obleko, obuvalo, nekaj zlatnine ter okrog 300 K denarja. Škoda se ceni na 10.000 K. Splošno se sodi, da je tat zloglasni Antje Rant iz Vevč, ki je osumljen tudi drugih tatvin v bližini, kakor tudi one v Novi Vasi pri Rakeku. Ljudje so videli isti dan njemu popolnoma podobnega človeka, nesti več stvari proti Ljubljani.

— **Velikanska kad in računstvo.** »Večerni list« je, kakor drugi listi, objavil notico o velikanski kadi, ki se menda gradi v Tacnu. Nezmisel v tej notici je to, ker se trdi, da bi se rabilo za izpraznitev te kadi — pri oddaji en liter na sekundo — nekaj nad 20 dni! Natančno računano, bi se rabilo ravno 48 ur, 58 minut in 20 sekund (= 176.300 sekund litrov). Pomota znaša torej »malenkost« 18 dni. — Računar. — (NB. Če bi se odtakala voda pri 10 ceveh, bi bilo treba čakati samo 4 ure, 53 minut in 50 sekund, ne pa 2 dni!)

Ljubljanske novice.

— **Kam jutri?** Na Ježico pri Ljubljani, kjer se zbere Orlovstvo ljubljanske okolice, da proslavi 10letnico Orla na Ježici. Orli, Orlice in naraščaj odkorakajo z godbo ob pol ene popoldne od cerkve sv. Petra. Javna telovadba se vrši v Savljah. V slučaju neugodnega vremena se vrši prireditev v Društvenem domu. Naj nas ne plaši slabo vreme. Jutri z našimi fanti in dekleti na Ježico.

— **Repriza »Naše krvi«.** Ljudski oder v Ljubljani ponovi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer F. S. Finžgarjevo ljudsko igro »Naša kri«. Vstopnice za reprizo se dobe v predprodati v soboto v trafikah gospe Modic v Kopitarjevi ulici poleg prodajalne K. T. D. (preje H. Ničman), in v soboto zvečer od 6. do 8. ure ter v nedeljo od 9. do 12. ure v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu (I. nadstropje).

— **Koncert g. Ličarja in gđ. Thierj.** se ne vrši 20. t. m., temveč šele dne 3. oktobra.

— **Orkestralno društvo Glasbene Maticе** ima skupno vajo v ponedeljek 22. t. m. ob 8. uri zvečer. Prosim polno-

številno in točno, ker se študira za koncert. Za odbor dr. Karlin.

— **lj Srbska lekarniška taksa.** Prejeli smo: Najnovejši atentat, katerega so gospodje v Belgradu izvršili na naše žepe v Sloveniji, je srbska lekarniška taksa v dinarjih. Pred seboj imamo recept, ki je doslej stal K 2.69 v, po novi taksi pa stane 14 K 67 v, kar znači 5kratni ali 400% povešek. Razlika je 11 K 69 v. Ta naredba ni samo proti postavam, marveč tudi ne utemeljena. Proti postavam je, ker ni bila razglašena, neutemeljena pa, ker so se cene zdravil razmeroma preveč (petkratno) zvišale. To nam usiljuje sumnja, da se misli dinar na ta način utihotapiti (1 : 3). Razglašanje se je menda »pozabilo« nalašč in sploh ni regulacija valute stvar eksekutive, marveč stvar parlamenta. Ta ima določiti regulacijo, ne pa vlada. Stvar pride mogoče še v kakem slučaju pred sodišče. Stranka, lekarnarji, ki ji zdravila po kaz. zakonu mora dati, ne bode hotela tako visoko plačati in jo bo ta moral tožiti, ali pa bode plačala in potem sama tožila za previsoko zaračunanje. Stvar naše vlade je, da to uvedbo nemudoma prekliče ter cene regulira čisto primerno, nikakor pa ne smejo lekarnarji zdravil zvišati kar za 400%. Torej, prosimo!

— **lj Stanovanjska komisija in delavstvo.** Stanovanjska komisija v Ljubljani nam piše: V odgovor na članek pod gorenjim naslovom z dne 15. septembra 1919 izjavlja podpisana komisija, da ni nikdar napravila sklepa in nikomur dala navodila v smislu, da nima delavska samica pravice do lastnega družinskega stanovanja, dasi trajno zaposlena v Ljubljani in z lastnim gospodinjstvom. Ponovno se opozori, da komisija odpoveduje stanovanja le s pisanim odlokom. Glede preiskanja, posege in oddaje stanovanj je komisija, v kolikor ji je bilo danes možno poslovati, napravila ukrepe ne glede na osebe, ter bode tudi nadalje pazila, da po nepotrebnem ne bode posedoval ne grof samec ne delavska samica neopravičeno lastno stanovanje z vsemi pritliklinami, dokler je 700 družin brez strehe. (Če bo stanovanjska komisija res tako energično delovala, jo bomo le pohvalili. Pomanjkanje stanovanj pa vkljub temu ne bo odpravljeno, dokler se ne začne resno z gradnjo hiš in hišic).

— **lj O stanovanjskem vprašanju** smo še prejeli: Stanovanjsko vprašanje, ki je danes tako pereče ne samo v Ljubljani ampak v vseh po vojni prizadetih državah in

mestih, je nastalo največ vsled prenehanja stavbene obrti v petletni vojni dobi. To zamujeno delo danes nadomestiti, ni mogoče, ker primanjkuje stavbenega gradiva, in je isto tudi zelo drago, poleg tega pa tudi ni sposobnih delavcev za razna dela. Zato je treba uporabiti izredna sredstva v tej izredni dobi, in za taka bi nasvetoval nastopna: 1. Vojne barake je prezidati v pisarniške in stanovanjske namene, v kolikor se to ni že zgodilo. 2. Bilo bi skrbeti, da se vojaštvo deloma nastani po deželi in častniki nastanijo v vojašnicah, 3. Šolski pouk naj se omeji na poldnevni, tako se pridobe razni prostori za višje šole itd. 4. Pisarniški prostori naj se po možnosti skrijejo, oziroma premeste pisarne v barake, ker je lažje pisarju šest ur delati v baraki nego rodbinar z otroci prebivati celi dan v njej. 5. Pregledati je vsa javna in privatna skladišča in podstrešja, ki so dovolj prostorna, da se v njih napravijo stanovanja. 6. Naj se napravijo ljudske kuhinje, kakor so te po drugih mestih, s tem bode ustrezno ne samo samcem, ampak tudi mnogim družinam, ki nimajo zasebnih kuhinj. Za vsa ta dela je v Ljubljani v prvi vrsti potrebna 5 do 10 komisij, ki bi sistematično pregledovale vsa javna in privatna poslopja. Kar pa moram kot tehnik v prvi vrsti povdarjati, ne da bi hotel komu glede dosedanjega tozadavnega postopanja kaj očitati, je to, da spada na čelo te akcije — ker gre tu za tehniško delo — inženir, ki ima vpogled ne samo v rodbinske in krajevne razmere, ampak je tudi sposoben, trenutno odrediti, kaj je v vsakem slučaju treba vkeriniti. Le na ta način bode mogoče, potrebna dela — kakor so sedaj nujna — tudi hitro izvršiti. F. Ž.

— **lj Stavka uslužbencev električne ceste železnice.** Prejeli smo dopis: Iz železnice. Občinstvu znanih razlogov je izbruhnila včeraj stavka na tej železnici. Danes stavka celokupno osebje, in sicer solidarno, dočim se g. obratovodja Toman, ki je sicer v vojaški službi, posvetuje s svojim adjutantom Marbeshuberjem o usodi uslužbencev. Ve se pa dobro o čem, kajti njuni gredi stojé tik pred odkritjem. Za danes bodi toliko rečeno: kdor zahteva poštenost in resnicoljubja o drugih, naj bo sam drugim za zgled. Seveda ne bo ostalo prikrito, kar nekaj bilo je očito. — K temu poročilu pristavljamo, da zahtevajo uslužbenci električne ceste železnice oziroma na to, da se bodo z dovoljenjem občinskega sveta s 1. oktobrom zvišale vozne cene za 63 odstotkov, 40odstotno povišanje plač. Obratno vodstvo jim ponuja nekaj nad 11odstotno zvišanje.

Patrulja.

Črtica. Spisal Maksim Gorki. — Prevel P. Radlin. (Dalje.)

Semjon mu gleda v obraz in se mu sramežljivo, kakor da je kaj zakrivil smehljaj.

»Žal mi je ženi, vidiš-li... Tako mlada... pa vesela je morala biti... vsaj oči to kažejo... Pa si mislim — ah, ti, dragica. Če bi bila ti živa, seznanil bi se s teboj in hodil bi k tebi v praznikih na stanovanje, in poljubljaj bi tvoje...«

»Dosti je!« je rekel Jakovljevi, ki je gledal pripovedovalca povprek in od spodaj gori ostro, bodeče.

»V vojašnici tarnaj!« je pristavil rdečelasec.

Semjon je svest si krivde upognil hrbet in pomolčavši, zopet začel:

»Žal je, bratci... Leži ona, kakor bi spala... krvi ni, čisto nič... Morebiti je ona, kar tako — šla...«

»Zakaj pa hodi!« je surovo zakričal rdečelasec in zaklel.

»Mogoče jo je gospoda poslala...« je rekel Semjon, kakor da bi ga hotel pregovoriti.

»Nas tudi gospoda pošilja! Ali smo mi krivi?« — je ježno zarenčal rdečelasec. »Pojdi pravijo, kakor si prisegel...« In spet je grdo zaklel. — Vsi pošiljajo ljudi drugega na drugega...«

In še ena kletev je odletela v zrak. Jakovljevi je vzdignil oči, pogledal smehljaje se rdečelascu v obraz in naenkrat jasno in zložno vprašal:

»Kaj je vojak?«

Iz teme se je zaznal gromki tresk, škripajoči stok. Semjon se je stresel.

»Malov se trudi, lopov!« — je rekel rdečelasec in zamigal z brki. — »Dober vojak je. Čemu stotnik zapove živega otroka požreti — on ga požre...«

»A ti?« je vprašal Jakovljevi.

»Poslan je bil, da bi vzel en zaboj,« — je nadaljeval rdečelasec, »on pa tam nekaj lomi... gotovo skrinjo razbija... žival...«

»A ti — požreš?« je ponovil Jakovljevi.

Rdečelasec ga je pogledal, prestopil z noge na nogo in mračno odgovoril:

»Jaz, brat, v avgustu bom že doslu-

žil...«

»To je vseeno!« — je rekel Jakovljevi in pokazal zobe. — »Jutri ti bo stotnik za-

povedal — in ti boš požrl otroka, pa si svojega lastnega... Kaj je vojak?«

On se je suho zasmejal. Rdečelasec se je ozrl nanj, udaril s puškinim kopitom ob kamen, hitro zasukal vrat in zakričal v temo:

»Malov! Hiti...«

»Razsajalec je, ta-le Malov!« je polglasno zagovoril Semjon. — »Sinoči, ko smo streljali v puntarje, je on vedno v truh meril... Jaz mu govorim — Malov, zakaj pa divjaš? V noge bij. On pa pravi — saj jaz le v študente streljam...«

Semjon je vzdihnil in ravnotako eno glasno, brezbarvno nadaljeval:

»A jaz, med drugim, tako-le mislim — študenti so dobri ljudje. V naši vasi sta enkrat poleti dva živala... pa kako dobra sta bila s kmeti. Skupaj z njimi sta bila prošnje jim pisala, v vsem sta jih poučevala... knjižice sta jim dajala čitati... Bleščita večkrat vsa, kakor medovina na solcu. Vesela, poštena človeka sta bila res. Potem se je pripeljal k njima nekdo v gosposki obleki, za njim pa že isto noč žandarmi iz mesta... In odpeljali so vsa tri... Kmetom je bilo prav žal...«

Jakovljevi se je naenkrat vzdignil na noge, pogledal v obraz rdečelascu in jaku s čudno trdim pogledom — kakor s pobeljenimi očmi — in težko spregovoril:

»Vojak je zverina...«

Rdečelasec je povsili brke in obrvi in gledal na Jakovljeva z ozkimi očmi. Semjon je odprl usta in boječe mežikal.

»Vojak je uničevalec...« je nadaljeval Jakovljevi skozi zobe in tudi naenkrat silno, grdo zaklel.

»Zakaj pa ti tako govoriš?« je strogo vprašal rdečelasec.

»Mi, Mihajil Jevsejevič, nismo še slišali enakih besedi!« je rekel proseče Semjon. — »To ti, Jakovljevi govoriš iz bridkosti... kar tako...«

Jakovljevi se je vzravnaval, stal trdno pred tovariši in spet trdo stisnil ustnice. Le nosnice so se mu tresle.

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tisk »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.